

Nr 217.

Av herr **Lithander**, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående åtgärder för lagring av bränsle.

Sedan en lång följd av år har det pågått strävanden att ur torvmossarna kunna erhålla nödigt bränsle. Hur viktig och på samma gång svår denna fråga är, framgår med stor tydlighet bland annat av förutvarande motioner, propositioner och kommittéutlåtanden i ämnet.

Vår bränslefråga tillhör alltså ett av våra viktigaste inre spörsmål och till innevarande års riksdag har amiral Lindman i motion nr 30 i andra kammaren med talrika instämmanden från lantmanna- och borgarepartiet efter utförlig motivering, därvid även torven ingående avhandlats, framfört yrkanden om snara åtgärder i avseende på vår kraft- och bränslepolitik. Sålunda har framhållits, att just den nuvarande tidpunkten är den rätta för effektiva åtgärder, ty nu är det utländska bränslet dyrt och ofta svåråtkomligt, vadan just nu en ökad inhemsk bränsleproduktion har större förutsättningar än eljest att komma i gång och växa sig stark.

I uttalandet till statsrådsprotokollet den 14 januari 1916 har framhållits torvfrågans betydelse, och en kommitté har blivit tillsatt för dess utredande.

I full anslutning till vad som yrkas i ovannämnda motion nr 30 är givetvis allt, som kan vara ägnat att för framtiden giva de bästa riktlinjer åt vår kraft- och bränslepolitik önskvärt och viktigt. Bränsleproblemets svårloshet kräver, såsom även i sagda motion framhållits, en så grundlig utredning, att man i vissa avseenden ej kan avvakta den tidpunkt då effektiva åtgärder kunna följa. I ett avseende synes det mig vara synnerligen viktigt att vi utan att avvakta den bästa väg, som först en grundlig utredning kan angiva, utan dröjsmål begagna de vägar, som redan nu

kunna stå oss till buds, nämligen i vad som gäller ett *snabbt utfyllande av våra nuvarande bränsleförråd*.

Sålunda synes det mig särskilt angeläget, att den utredning, som dels ifrågasattes i motion nr 30 i andra kammaren dels kan komma att verkställas av den nyligen tillsatta kommittén, i första hand inriktas på att inom kortast möjliga tid förse landet med den bränslereserv av olika slag, som det kan vara oss möjligt att åstadkomma.

Befintligheten eller frånvaron av tillräckligt bränsle är av så djupt ingripande art, att det är en statsangelägenhet av första ordningen. Det tillkommer givetvis var och en, särskilt kommunikationsföretag och industriella anläggningar att efter bästa förmåga sörja för tillgång och reserver av bränsle. Dessa måste dock i stort sett baseras på möjlighet till något så när regelbunden och ostörd komplettering av förråden. I samma mån som rubbningar härvidlag visat sig eller kunna befaras, är det en statens angelägenhet att sörja för eller stödja uppläggandet av reserver. Statens järnvägar följa i viss mån denna princip och i växande omfattning även de enskilda järnvägarna. Intill en viss grad är det även möjligt för den enskilde att upplägga förråd och taga därmed förbundna kostnader och ränteutgifter. Det är emellertid ett statsintresse att bränsleförråd utöver det närmaste behovet effektivt förefinnes, så att icke på grund av brist på lämpligt bränsle över huvud taget något behöver vedervägas, även om det skulle kräva åtgärder, som komme att gälla en avsevärt lång tidsperiod.

Det är alltså till täckande av bränslereserver i stort sett och *redan nu* med minsta möjliga uppskov som denna motion syftar. För sådant ändamål föreslås, att staten medverkar till en snar *uppläggning av bränsleförråd* på olika orter inom riket. Främst därvidlag inhemska bränslen såsom torv och torvpulver, ved, träkol och i möjlig mån även skånska stenkol. Därjämte för närvarande, i avvaktan på ett bättre utvinnande av inhemska bränslen, även lämpliga kvantiteter utländska stenkol, koks och antracit, som för detta ändamål kunna erhållas.

Jämte det oberoende, som är det väsentliga i denna statsangelägenhet, vilken fordrar snabb och målmedveten handling, är det även ett tillfälle att giva ett handtag åt jordbrukare i den mån de besitta torvmossar samt åt skogsbruket. Det torde i åtskilliga fall ock kunna vara lämpligt att söka giva nyttigt, produktivt, bränsleskapande arbete åt dem, som söka arbetslöshetsunderstöd.

Det bör beträffande lagring av torv med styrka framhållas, att den besitter avsevärda fördelar framför stenkol, i det att den blir bättre ju

längre den ligger samt i motsats till stenkol ej stybbar sig eller är utsatt för självantändning. Därjämte är det ur nationalekonomisk synpunkt önskvärt, att man lagrar ett inhemskt bränsle, även om så sker med någon merkostnad per värmeenhet. Det är nämligen att beakta, att största delen av kostnaden för torven går till landets egna inbyggare i form av arbetslöner.

På grund av det anförda hemställes,

- att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller, att Kungl. Maj:t ville skyndsamt låta uppgöra förslag till en snar och effektiv *lagring* av bränsle av olika slag och inom olika delar av riket.

Stockholm den 5 februari 1916.

Edvard Lithander.

